

PREZENTACJA WNIOSKÓW Z RAPORTU

Interreg
CENTRAL EUROPE

Co-funded by
the European Union

„ZAŁOŻENIA EKONOMII SPOŁECZNEJ W EUROPIE ŚRODKOWEJ” podsumowującego wyniki badań w krajach partnerów na temat ram prawnych i celów polityk regionalnych ESS.

3P4SSE

Warsztat dotyczący polityki lokalnej
Dolny Śląsk, Polska | 25.01.2024

DOLNY
ŚLĄSK

GŁÓWNYMI CELAMI POWSTANIA RAPORTU Z BADANIA BYŁO ODPOWIEDZENIE NA PYTANIA:

1. Jak kraje Europy Środkowej interpretują Ekonomię Społeczną i Solidarną (Social and Solidarity Economy) i jej główne koncepcje?
2. Jakie priorytety w programach politycznych krajów Europy Środkowej mają na celu wspieranie instrumentów zarządzania w Gospodarcie Społecznej?

Wychodząc od definicji podstawowego glosariusza, a następnie integracji krajowych perspektyw gospodarki społecznej, w badaniu nakreślono priorytety polityk mających na celu zachęcanie do tworzenia regionalnych ekosystemów Gospodarki Społecznej.

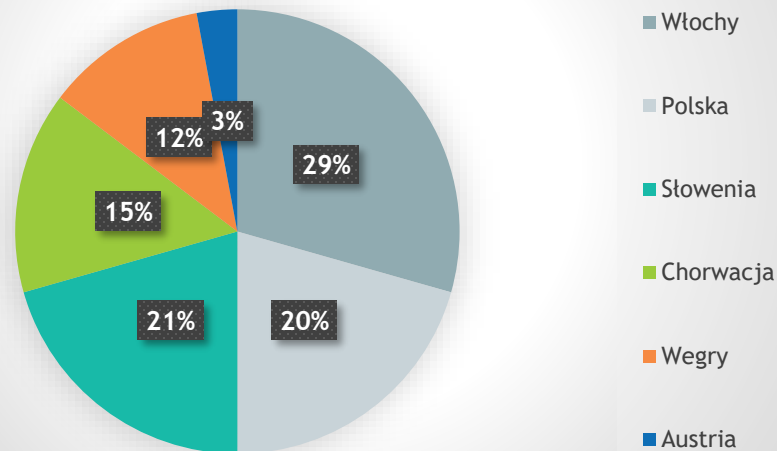
GLÓWNE ETAPY BADANIA:

1. Analiza źródeł wtórnych: w zakresie obecności (lub nie) krajowych ram prawnych dotyczących ekonomii społecznej i solidarnej, ze wskazaniem różnic w definicjach.

2. Ankiety wypełniane przez interesariuszy

3. Grupa fokusowa: w jaki sposób kraje Europy Środkowej radzą sobie z transformacją gospodarki społecznej i ich ekosystemów w kierunku bardziej zintegrowanego podejścia terytorialnego

Udział liczbowy osób zaangażowanych w poszczególne etapy badania w podziale na kraje partnerskie

Prawne umocowanie kluczowych aspektów ekonomii społecznej wśród krajów Europy Środkowej reprezentowanych w 3P4SSE.

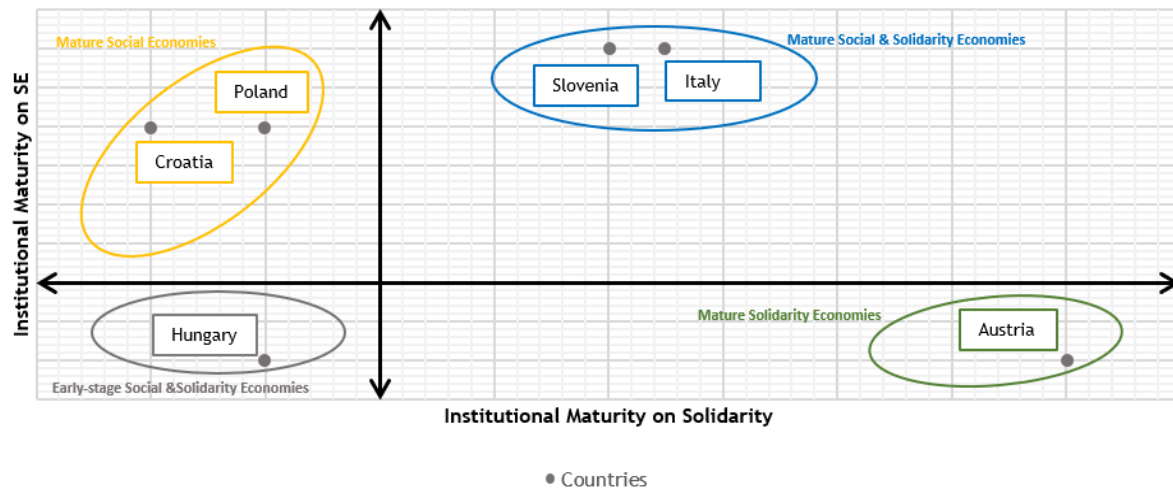
Kraj	Ekonomia społeczna	Przedsiębiorczość społeczna lub przedsiębiorstwa społeczne	Klaster społeczny
Austria	Brak definicji prawnej	Brak oficjalnej definicji ES. Istnieją jednak trzy odrębne systemy akredytacji dla WISE w ramach polityki rynku pracy.	Brak formalnych klastrów gospodarki społecznej
Chorwacja	Brak definicji prawnej	Definicja przedsiębiorczości społecznej, zgodna z definicją operacyjną UE, z tym wyjątkiem, że kładzie nacisk na równowagę między celami społecznymi, środowiskowymi i gospodarczymi oraz wymaga monitorowania i oceny ich wpływu oraz identyfikacji podmiotów ekonomii społecznej	Obecność autonomicznych klastrów formalnych i nieformalnych
Węgry	Brak definicji prawnej	Brak definicji prawnej, ale identyfikacja podmiotów ekonomii społecznej i definicja spółdzielni były zgodne z unijną operacyjną definicją przedsiębiorstwa społecznego, ale ograniczały obszar integracji zawodowej	Brak formalnych klastrów gospodarki społecznej
Włochy	Definicja prawna	Definicja prawna i identyfikacja podmiotów ekonomii społecznej. Ustawa o trzecim sektorze wyraźnie odnosi się do kwalifikacji ES.	Obecność autonomicznych klastrów formalnych i nieformalnych
Polska	Definicja prawna	Definicja prawna przedsiębiorstw społecznych i identyfikacja podmiotów ekonomii społecznej. Pojęcie to zostało wprowadzone w krajowych programach i aktach prawnych, a definicja spółdzielni socjalnej była ściśle dostosowana do unijnej definicji operacyjnej SE, z silnym naciskiem na usługi użyteczności publicznej. Spółdzielnie socjalne działają na rzecz reintegracji społecznej i zawodowej swoich członków, a działania te nie są podejmowane w ramach działalności gospodarczej tej spółdzielni.	Obecność klastrów nieformalnych i związanych z projektami lub zorientowanych na zarządzanie zasobami
Słowenia	Definicja prawna	Definicja przedsiębiorczości społecznej jest ściśle zgodna z definicją operacyjną UE i dodaje obowiązkowy pomiar skutków społecznych. Identyfikacja SSO.	Obecność autonomicznych klastrów formalnych i nieformalnych

PODSUMOWANIE/WYNIKI

Te dwa wymiary zostały zoperacjonalizowane zgodnie z "intensywnością" instytucjonalizacji. Wzięto pod uwagę obiektywne dane, takie jak istnienie ram formalno-prawnych, w celu określenia stanu dojrzałości/gotowości w zakresie gospodarki społecznej i gospodarki solidarnej.

Dojrzałość instytucjonalna w gospodarce społecznej jest reprezentowana przez oś Y, która mierzy formalizację elementów ekonomii społecznej (składających się z ekonomii społecznej, podmiotów społecznych, klastrów społecznych). Dojrzałość instytucjonalną w gospodarce solidarnej jest reprezentowana przez oś X, która uwzględnia rok, w którym współpraca w obszarze społecznym została formalnie uznana na szczeblu krajowym

Fig. 2 - The state of art of SSE

Source: LINKS elaborations on 3P4SSE project (2023)

oś Y przedstawia stan dojrzałości instytucjonalnej ekonomii społecznej

oś X reprezentuje dojrzałość instytucjonalną ekonomii solidarnej

Dojrzałe gospodarki społeczne i solidarne (MSSEs- Mature Social and Solidarity Economy)

są reprezentowane w projekcie 3P4SSE przez studia przypadków ze Słowenii i Włoch, w których gospodarka społeczna jest prawnie ujęta i zdefiniowana w skali krajowej i/lub regionalnej, w tym również przedsiębiorczość społeczna. Ponadto oba studia przypadków ilustrują istnienie sformalizowanej i nieformalnej współpracy terytorialnej, która może wspierać lokalne ekosystemy gospodarki społecznej. Oba kraje mają długą tradycję kooperatywizmu

Dojrzałe gospodarki społeczne (MSEs- Mature Social Economy)

są reprezentowane w projekcie 3P4SSE przez chorwackie i polskie studia przypadków. Pierwsza z nich promuje ekonomię społeczną z uwzględnieniem aspektów liberalnych, na przykład uznanie roli przedsiębiorstw nastawionych na zysk w wywieraniu wpływu społecznego. Zarówno w Polsce, jak i w Chorwacji lokalne ekosystemy gospodarki społecznej są wspierane przez politykę publiczną. Z kolei przyjęcie Aktu kooperacyjnego wydaje się być ściśle związane ze stopniową realizacją polityki rozszerzenia UE

Dojrzałe gospodarki solidarne (MSoEs- Mature Solidarity Economy)

są reprezentowane w projekcie przez Austrię. Z jednej strony kraj ten ma silną tradycję w odniesieniu do istnienia spółdzielczej tkanki społecznej. Kraj ten nie poświęca szczególnej uwagi formalnemu przyjmowaniu aktów prawnych dotyczących gospodarki społecznej i wydaje się, że nadal w dużej mierze brakuje jasnych krajowych ram gospodarki społecznej

Gospodarki społeczne i solidarne na wczesnym etapie rozwoju

w ramach projektu ESSE są reprezentowane przez Węgry. W porównaniu z innymi krajami na Węgrzech ramy prawne gospodarki społecznej są mniej dojrzałe niż w innych krajach, ponieważ nadal brakuje prawnej definicji gospodarki społecznej, a obecność PPP i współpracy terytorialnej w gospodarce społecznej jest rzadkością. Ponadto, podobnie jak w Polsce i Chorwacji, formalna ustawa o współpracy jest dość nowa i została przyjęta w związku z formalną integracją z UE

PODSUMOWANIE/WYNIKI

GŁÓWNE BARIERY DLA ROZWOJU EKOSYSTEMÓW GOSPODARKI SPOŁECZNEJ

Bariery kulturowe

Wiążą się z brakiem zaufania ze strony inwestorów, ponieważ gospodarka społeczna jest uważana za sektor zależny od zasobów publicznych

Bariery finansowe

W bardziej dojrzałych gospodarkach społecznych (ESSEs, MSoEs, MSEs and MSSEs), stabilność finansowa powiązana z ekonomicznym utrzymaniem partnerstwa SSO może skutkować rezygnacją zainteresowanych stron z nawiązania współpracy terytorialnej

Bariery instytucjonalne

W przypadku europejskich systemów bezpieczeństwa strukturalnego brak formalizacji ekonomii społecznej i solidarnej może utrudniać tworzenie infrastruktur wspierających, które mogą uruchamiać procesy innowacyjne wśród podmiotów ekonomii społecznej, takich jak centra innowacji i platformy współpracy, sieci, klastry

Bariery polityczne

W przypadku europejskich systemów bezpieczeństwa społecznego brak spójnych ram polityki w zakresie ekonomii społecznej i solidarnej utrudnia zwiększenie liczby programów dotacji w celu wsparcia podmiotów ekonomii społecznej. Na długoterminową wizję i programowanie duży wpływ mają chęć, stabilność i długoterminowa wizja władz publicznych w zakresie kształtowania wspierającego otoczenia politycznego

DEFINICJE

Gospodarka społeczna i solidarna: określenie zakresu EKONOMII SPOŁECZNEJ I SOLIDARNEJ

- **Zatrudnienie i włączenie społeczne**: tworzenie możliwości zatrudnienia, w szczególności dla grup zmarginalizowanych i słabszych, takich jak osoby z niepełnosprawnością, osoby długotrwale bezrobotne i osoby zagrożone wykluczeniem społecznym;
- **Opieka społeczna i włączenie społeczne**: promowanie integracji społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym poprzez udział w świadczeniu usług użyteczności publicznej (np. mieszkalnictwo socjalne) oraz wdrażanie nieformalnych inicjatyw na rzecz włączenia społecznego, takich jak w sektorze kultury i sektorze kreatywnym, wolontariat i zajęcia sportowe itp.;
- **Zrównoważenie środowiskowe**: promowanie zrównoważenia środowiskowego i praktyk przyjaznych dla środowiska, przyczyniających się do zachowania zasobów naturalnych, ochrony środowiska i promowania zrównoważonego stylu życia;
- **Rozwój lokalny**: zwrócenie uwagi na rozwój terytoriów peryferyjnych i zmarginalizowanych, z upodmiotowieniem społeczności na nich mieszkających.

DEFINICJE

Organizacje społeczne i solidarnościowe: określenie podmiotów ESS

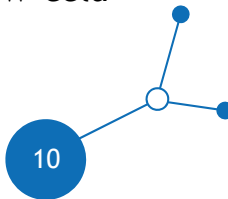
- **Modele biznesowe sprzyjające włączeniu społecznemu**: integracja społeczna grup osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji, reintegracja zawodowa i szkolenie zawodowe;
- **Sprawiedliwy handel**: promowanie współpracy handlowej mającej na celu wspieranie lokalnych gospodarek, z poszanowaniem norm środowiskowych i społecznych;
- **Gospodarka o obiegu zamkniętym i usługi środowiskowe**: promowanie pozytywnego wpływu na środowisko, związane z ponownym użyciem, ponownym przetwarzaniem i promowaniem efektywnego gospodarowania zasobami, w tym środki w zakresie ekologizacji i inicjatywy przyjazne dla środowiska;
- **Usługi w zakresie przedsiębiorstw społecznych**: świadczenie usług skierowanych do podmiotów ekonomii społecznej w celu poprawy ich zdolności lub aktywów, w tym usług cyfrowych;
- **Rolnictwo społeczne**: promowanie integracyjnego, partycypacyjnego modelu praktyk rolniczych, które zapewniają usługi rekreacyjne, edukacyjne i pomocowe.

DEFINICJE

Klasy gospodarki społecznej i solidarnej: określenie współpracy terytorialnej

Klasy gospodarki społecznej i solidarnej mogą być zarówno sformalizowanymi, jak i niesformalizowanymi formami współpracy terytorialnej, tworzonymi przez podmioty ekonomii społecznej i organy publiczne, mającymi na celu maksymalizację skutków społecznych i minimalizację kosztów związanych z produkcją, dystrybucją i konsumpcją towarów.

Klasy społeczne mogą być formalnie tworzone przez więcej niż dwie organizacje w ramach umów sieciowych, umów PPP lub innych form kontraktowania odnoszących się - na przykład - do zarządzania określonymi zasobami gospodarczymi. Jednocześnie współpraca terytorialna może również powstawać spontanicznie, bez specjalnego procesu formalizacji, w zależności od możliwości biznesowych lub w celu osiągnięcia określonych celów społecznych.

Badane priorytety polityki regionalnej w kontekście tworzenia sieci/klastrów

1. Wspólne inicjatywy: projekty, promocja i marketing, inwestycje, tworzenie przyjaznej środowisku ES

2. Budowanie potencjału, dzielenie się wiedzą i zasobami

3. Maksymalizacja wpływu społecznego

4. Zwiększenie siły przetargowej i wpływu rzecznictwa

5. Zwiększanie widoczności i wpływu

6. Promowanie efektywności ekonomicznej poprzez redukcję kosztów lub wspólne zakupy

7. Dywersyfikacja i podział ryzyka

Priorytety polityczne w podziale na kraje					
Włochy	Polska	Chorwacja	Słowenia	Austria	Węgry
Wspólne inicjatywy: projekty, promocja i marketing, inwestycje, tworzenie przyjaznej środowisku ES	Zwiększenie siły przetargowej i wpływu rzecznictwa	Budowanie potencjału, dzielenie się wiedzą i zasobami	Wspólne inicjatywy: projekty, promocja i marketing, inwestycje, tworzenie przyjaznej środowisku ES	Maksymalizacja wpływu społecznego	Wspólne inicjatywy: projekty, promocja i marketing, inwestycje, tworzenie przyjaznej środowisku ES
Budowanie potencjału, dzielenie się wiedzą i zasobami	Wspólne inicjatywy: projekty, promocja i marketing, inwestycje, tworzenie przyjaznej środowisku ES	Maksymalizacja wpływu społecznego	Maksymalizacja wpływu społecznego	Wspólne inicjatywy: projekty, promocja i marketing, inwestycje, tworzenie przyjaznej środowisku ES	Zwiększanie widoczności i wpływu
Maksymalizacja wpływu społecznego	Promowanie efektywności ekonomicznej poprzez redukcję kosztów lub wspólne zakupy	Wspólne inicjatywy: projekty, promocja i marketing, inwestycje, tworzenie przyjaznej środowisku ES	Budowanie potencjału, dzielenie się wiedzą i zasobami	Promowanie efektywności ekonomicznej poprzez redukcję kosztów lub wspólne zakupy	Maksymalizacja wpływu społecznego
Zwiększenie siły przetargowej i wpływu rzecznictwa	Zwiększanie widoczności i wpływu	Zwiększenie siły przetargowej i wpływu rzecznictwa	Promowanie efektywności ekonomicznej poprzez redukcję kosztów lub wspólne zakupy	Budowanie potencjału, dzielenie się wiedzą i zasobami	Budowanie potencjału, dzielenie się wiedzą i zasobami
Zwiększanie widoczności i wpływu	Budowanie potencjału, dzielenie się wiedzą i zasobami	Promowanie efektywności ekonomicznej poprzez redukcję kosztów lub wspólne zakupy	Zwiększenie siły przetargowej i wpływu rzecznictwa	Zwiększenie siły przetargowej i wpływu rzecznictwa	Dywersyfikacja i podział ryzyka
Promowanie efektywności ekonomicznej poprzez redukcję kosztów lub wspólne zakupy	Maksymalizacja wpływu społecznego	Zwiększenie siły przetargowej i wpływu rzecznictwa	Zwiększanie widoczności i wpływu	Zwiększanie widoczności i wpływu	Promowanie efektywności ekonomicznej poprzez redukcję kosztów lub wspólne zakupy
Dywersyfikacja i podział ryzyka	Dywersyfikacja i podział ryzyka	Dywersyfikacja i podział ryzyka	Dywersyfikacja i podział ryzyka	Dywersyfikacja i podział ryzyka	Zwiększenie siły przetargowej i wpływu rzecznictwa

Wśród pierwszych trzech priorytetów polityki, którymi warto byłoby zachęcać podmioty do tworzenia sieci/klastrów wyłonione zostały:

- Wspólne inicjatywy: projekty, promocja i marketing, inwestycje, tworzenie przyjaznej środowisku ES;
- Maksymalizacja wpływu społecznego (np. na terenach wiejskich, zapewnienie interwencji społecznych skierowanych do grup osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji;
- Budowanie potencjału, dzielenie się wiedzą i zasobami.

